

Türkiye’de Çalışma İzinlerinde Yeni Düzenleme

Uuslararası İşgücü Kanunu (“**Yasa/Kanun**”), 13.08.2016 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak ülkemizde yürürlüğe girmiştir. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 2003 tarihli 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış ancak yeni Yasaya ilişkin düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar yürürlükten kaldırılan 4817 sayılı Kanun’un yeni Yasaya aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunabileceği belirtilerek uygulamada yaşanacak problemlerin önüne geçilmiştir. Yasayla gerekçesinde ifade edildiği üzere dinamik ve sürekli değişen göç, yabancı istihdamı ve işgücü göçü yönetimi kapsamında 4817 sayılı Yasa’nın yetersiz kalması gözönüne alınarak ele alınmış ve kayıtdışı istihdamın önlenmesi nitelikli işgücünü ülkemize çekme hedefi amaçlanmıştır. Bu aşamada her ne kadar Yasayla bazı düzenlemelere yer verilmişse de, uygulamanın şekillenmesi açısından çıkacak yönetmeliklerin beklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Yasayla ilgili temel merak edilen hususlar aşağıda soru-cevap şeklinde bilgilerinize sunulmuştur:

1- Yasa Kapsamında Hangi Yabancılar Yer Almaktadır ?

Türkiye’de çalışmak için başvuruda bulunan veya çalışan, bir işveren yanında mesleki eğitim görmek üzere başvuruda bulunan veya görmekte olan, staj yapmak üzere başvuruda bulunan veya staj yapan yabancılar ile Türkiye’de geçici nitelikte hizmet sunumu amacıyla bulunan sınır ötesi hizmet sunucusu yabancıları ve yabancı çalıştıran veya çalıştırmak üzere başvuruda bulunan gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

2- Turkuaz Kart Nedir ? Kimlere Verilir ?

Yasa ile getirilen en büyük yenilik, kimlere verileceği net olarak Yasa’da belirtilmemiş olmakla birlikte Turkuaz Kart uygulamasıdır.

Turkuaz Kart, yabancıya, Türkiye’de süresiz çalışma hakkı, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına ise ikamet hakkı veren belgeyi ifade etmektedir. Uluslararası işgücü politikası doğrultusunda; eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye’deki faaliyetinin veya yatırımının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi ile Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu önerileri ve Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre başvurusu uygun görülen yabancılar Turkuaz Kart verilir. Turkuaz Kart sahibi yabancı, süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan da, yararlanmaktadır.

Turkuaz Kart uygulamasında; akademik alanda uluslararası kabul görmüş çalışmaları bulunanlar ile bilim, sanayi ve teknolojiye ülkemiz bakımından stratejik kabul edilen bir alanda öne çıkmış olanlar ya da ihracat, istihdam veya yatırım kapasitesi olarak ulusal ekonomiye önemli katkı sağlayan ya da sağlaması öngörülenler nitelikli yabancı olarak değerlendirileceği Yasa’da belirtilmektedir.

3- Çalışma İzin Türleri Nelerdir ?

Belirli Süreli Çalışma İzni : Yabancıya, iş veya hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak koşuluyla, gerçek veya tüzel kişiye ya da kamu kurum veya kuruluşuna ait belirli bir işyerinde veya bunların aynı

işkolundaki işyerlerinde belirli bir işte çalışmak şartıyla ilk başvuruda en çok bir yıl geçerli çalışma izni verilir. Süre bitiminde ise ilk başvuruda 2 yıl, iki yılın bitiminde ise talep halinde 3 yıla kadar çalışma izni verilmektedir.

Süresiz Çalışma İzni : Türkiye'de uzun dönem ikamet izni veya en az sekiz yıl kanuni çalışma izni olan yabancılar süresiz çalışma iznine başvurabilir. Ancak, yabancıların başvuru şartlarını taşıması yabancıya mutlak hak sağlamaz.

Süresiz çalışma izni olan yabancı, uzun dönem ikamet izninin sağladığı tüm haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancı, özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancıların seçme, seçilme ve kamu görevlerine girme hakkı ile askerlik hizmeti yapma yükümlülüğü yoktur.

Bağımsız Çalışma İzni : Uluslararası işgücü politikası doğrultusunda değerlendirilmesinde, yabancıların; eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye'deki faaliyetinin veya yatırımının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi, yabancı şirket ortağı ise sermaye payı ile Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu önerileri doğrultusunda süreli olarak verilmektedir.

4- Limited Şirket Ortağı Olan Müdür, Anonim Şirketlerde Şirket Ortağı Olan Yönetim Kurulu Üyeleri Çalışma İzni Almalı Mıdır ?

Yasa'nın 10. maddesi uyarınca aynı şekilde sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin yönetici olan komandite ortağında çalışma izni alması gerekmektedir.

İstinası ise anonim şirketlerin Türkiye'de ikamet etmeyen yönetim kurulu üyesi ve diğer şirketlerin yönetici sıfatı olmayan ortağı ile Türkiye'de gerçekleştirdiği faaliyetleri yüz seksen gün içinde doksan günü geçmeyen sınırötesi hizmet sunucularıdır. Sınırötesi hizmet sunucusu tanımı ve türleri çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

5- Türkiye'de Çalışmak İçin Ön İzin Almak Zorunda Mıyım ?

Mesleki yeterlilik gerektiren sağlık ve eğitim hizmetlerinde çalışacak yabancıların çalışma izni başvurularının değerlendirilmesinde ön izin alınması zorunludur. Sağlık hizmetlerinde Sağlık Bakanlığı, eğitim hizmetlerinde Millî Eğitim Bakanlığı bu hizmetlerde mesleki faaliyette bulunacak yabancılarla ön izin vermeye yetkili olup ön izin alınması gereken meslekler anılan bakanlıkların görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenir.

6- Çalışma İzin Başvurusu Nasıl Yapılır ?

Çalışma izni başvuruları yurt içinde doğrudan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, yurt dışında yabancıların vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsolosluklarına yapılır. Yurt dışında yapılan çalışma izni başvuruları Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsolosluklarına Bakanlığa iletilir.

Yasa'daki önemli yeniliklerden biri çalışma izni başvurularının yetkili aracı kurum tarafından da

yapılabileceğinin belirtilmiş olmasıdır. Yürürlükten kalkan 4817 Sayılı Eski Yasa'da bu şekilde aracı kurumlara ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktaydı. Aracı kurumların nitelikleri, görev çerçevesi ve yetkilendirmeye ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenecektir.

Yasa'daki bir diğer önemli yenilik ise 4817 Sayılı Eski Yasa'daki çalışma izni uzatma başvurularındaki izin süresinin bitiminden itibaren 15 gün içerisinde uzatma başvurusu imkanının kaldırılmış olmasıdır. Çalışma izni süresinin dolmasına altmış gün kalmasından itibaren ve her durumda çalışma izni süresi dolmadan uzatma başvurusunun yapılmış olması gereklidir.

Başvurular, herhangi bir eksiklik olmaması halinde 30 gün içerisinde neticelendirilecektir. Ancak eksiklik halinde bu süre eksiklik giderilinceye kadar ertelenmektedir.

Yurt dışından yapılan başvuruya istinaden çalışma izni verilen yabancı, çalışma izninin geçerliliğinin başladığı tarihten itibaren altı ay içinde Türkiye'ye gelmek zorundadır. Bu süre içinde Türkiye'ye gelmeyen yabancıların çalışma izni iptal edilir.

7- Çalışma İzni Aldım Ayrıca İkamet İzni Almak Zorunda mıyım ?

Çalışma izni aynı zamanda aynı süreyle ikamet izni yerine de geçtiği için ikamet izni alınmasına gerek yoktur.

8- Avrupa Birliği Üyesi Ülke Vatandaşım Herhangi Bir Ayrıcalığım Var Mı ?

Yasa'da Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşlarına, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşlarına net olarak ifade edilmemekle birlikte Yasa'nın 7., 9. ve 10. maddelerinin uygulanmasına ilişkin istisna tanınabileceği belirtilmiştir. İstisnasının ne şekilde tanınacağı çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

9- Türk Vatandaşı İle Evliyim Çalışma İzni Almam Gerekir Mi ?

Yasada Türk vatandaşı ile evli ve eşyle Türkiye'de evlilik birliği içinde yaşayan yabancılara da, tıpkı Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşlarına tanındığı gibi istisna tanınacağı belirtilmiş olmakla birlikte çalışma izni alma zorunluluğu getirilmiştir.

10- Türkiye'de Yabancı Öğrenciyim Çalışmak İstiyorum Çalışma İzni Almam Gerekir Mu ?

Türkiye'de bir yükseköğretim kurumunda örgün öğretim programlarına kayıtlı yabancı öğrenciler, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler.

Yabancı öğrencilerden ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim görmekte olanlar, öğrenimlerinin ilk yılının tamamlanmasından sonra çalışma iznine başvurabilir ve 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca kısmi süreli (part-time) çalışabilirler. Örgün öğretim programlarına kayıtlı lisansüstü öğrenciler için bu sınırlamalar uygulanmaz.

11- Çalışma İzin Başvurum Reddedildi İtiraz Edebilir Miyim ?

Başvurunun reddedilmesi halinde 30 gün içerisinde Bakanlığa itiraz edilebilir. Bu itirazın da, reddedilmesi halinde idari yargı yoluna başvurulabilir.

12- Mevcut Çalışma İzinleri Yasa'dan Etkilenecek Mi ?

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuat hükümlerine göre Bakanlıkça veya diğer kanunların verdiği yetkiye dayanarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca verilmiş olan çalışma izinleri, sürelerinin sonuna kadar geçerlidir.

13- Çalışma İzni Almadan Yabancı Çalıştırmanın Yaptırımı Nedir ?

Bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeksizin,

- Bağımsız veya süresiz çalışma izni ile çalışan yabancıya 400 Türk Lirası,
- Yabancı çalıştıran işverene her bir yabancı için 400 Türk Lirası,

Çalışma izni olmaksızın,

- Bir işverene bağlı olarak çalışan yabancıya 2.400 Türk Lirası,
- Bağımsız çalışan yabancıya 4.800 Türk Lirası,
- Yabancı çalıştıran işverene veya işveren vekiline her bir yabancı için altı bin Türk lirası, tutarında idari para cezası verilir.

Yukarıda belirtilen aykırılıkların tekrarı halinde ise idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanacaktır.

Yasa bütün olarak incelendiğinde, özellikle izin değerlendirme kriterlerini, çalışma izni türleri, istisnaları gibi önemli konularda detaylı düzenlemeye yer vermemiştir. Bilgi notumuzda da, belirttiğimiz üzere birçok konunun Yönetmelikle düzenleneceğini belirtmiş olmakla birlikte 13.08.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Saygılarımızla,

Başpınar & Ortakları Hukuk Bürosu

Detaylı bilgi için;
BAŞPINAR &
ORTAKLARI
HUKUK BÜROSU
İstiklal Caddesi Mısır Apartmanı No:163, K:6,
D:23/24 Beyoğlu/İstanbul
T: 0212 465 66 99
<http://www.baspinar.av.tr>